

Meer werkplezier door spraakherkenning

De dokter kijkt de patiënt weer aan

In de spreekkamer van de huisarts voltrekt zich een stille revolutie. Spraakherkenning met AI neemt de arts tijdens het consult computertijd uit handen. Dat is extra tijd voor contact met de patiënt. “En het werk wordt er leuker van”, is de overtuiging van huisarts Maarten Timmers. Zijn innovatieve technologie voor spraakherkenning wint in steeds meer Nederlandse huisartspraktijken terrein.

Tekst Loek Kusiak

Beeld De Beeldredactie | Guido Benschop

“Meer werkplezier en oogcontact met mijn patiënt en minder schrijfwerk tijdens het consult. Spraakherkenning met kunstmatige intelligentie (AI) gaat onze manier van werken razendsnel veranderen. En leuker maken”, voerspelt Maarten Timmers (36). Drie dagen in de week is hij huisarts in Rotterdam-Charlois. De andere twee dagen is hij actief met Juvoly, een start-up die hij in 2023 begon met compagnon Thomas Kluiters, en dat tegenwoordig met negen werknemers spraakherkenning voor de zorg ontwikkelt. Inmiddels is deze technologie geïntegreerd met de elektronische patiëntendossiers (epd’s) en gebruiken ruim vijfhonderd Nederlandse huisartsen spraakherkenning in hun consult. Voor deze AI-toepassing kreeg Juvoly dit jaar de Nationale Zorginnovatieprijs, een initiatief van Zorginnovatie.nl en Health Holland. Timmers, die jarenlang vicevoorzitter was van CMIO Eerste lijn, een netwerk van huisartsen met bijzondere aandacht voor ICT, verbaasde zich er tijdens zijn studie geneeskunde al over waarom een huisarts tijdens een consult van tien of vijftien minuten vaak veel tijd achter de computer spendeert om gegevens te registreren, met het gezicht afgewend van de patiënt.

Lappen tekst

“Onwijs zonde, al dat beeldschermwerk”, zegt Timmers. “Dat gaat ten koste van de kwaliteit van het primaire proces, van de persoonlijke interactie met de patiënt. Zo wilde ik als huisarts niet werken. Steeds meer regeltjes en formulieren dwingen dokters tot het tikken van lappen tekst over hoe handelingen en besluitvorming met de patiënt is verlopen, over voorgeschreven medicijnen, verwijzing naar een specialist, het invullen van het formulier voor de verzekeraar, enzovoort. Ondertussen kijk je de patiënt nauwelijks nog aan. Dat moet echt anders, vond ik. Alleen maar digitaliseren omwille van metingen of kwaliteitskeurmerken? Zag ik niet zitten. Dankzij deze spraaktechnologie is er weer face-to-facecontact met de patiënt.”

Zodra een consult begint drukt Timmers op ‘record’ en luistert een microfoon op tafel mee. “Juvoly transcribeert, ofwel zet de spraak om in een tekstfunctie. Na afloop wordt van het gesprek automatisch een handzaam verslag gemaakt. In enkele regels worden de essentie van het consult en vervolgstappen weergegeven. De arts leest dat na op eventuele foutjes en slaat het op in het elektronische patiëntendossier. Dat scheelt 40 tot 50 procent extra tijd die ik met de patiënt kan praten. Daarnaast verzorgt deze spraakherkenning automatisch andere taken, zoals de verwijzing naar een specialist,

“Onwijs zonde, al dat beeldschermwerk. Dat gaat ten koste van de persoonlijke interactie met de patiënt. Zo wilde ik als huisarts niet werken”

"Gezien de personele tekorten en de vergrijzingsgolf die eraan komt, is de zorg zónder de implementatie van AI niet langer houdbaar"

het klaarzetten van de aanvraag voor bloedonderzoek, het recept voor de apotheek, het tonen van de laatste NHG-richtlijn. Het is een digitale assistent die met je meedenkt, een extra hulp in de dokterstas die het werk makkelijker maakt."

Medisch Nederlands

Voordat Timmers' spraakherkenning het licht zag, was er al een soortgelijke AI-toepassing van een buitenlandse leverancier. Maar de kwaliteit van de omzetting van de spraak naar 'medisch Nederlands' vond Timmers niet goed genoeg. "Dus gingen we zelf bouwen aan een systeem voor medisch Nederlands dat ook vanwege relatief lage abonnementskosten aantrekkelijk is voor de gebruiker-arts. We wilden ook niet afhankelijk zijn van techbedrijven zoals Google en Microsoft. Daarom kozen we ervoor de technologie zelf te hosten, op eigen servers, waardoor we ook snel aanpassingen kunnen doen. De adoptie van deze spraakherkenning in de Nederlandse huisartspraktijk is, nadat huisartsen een prototype hadden getest, fenomenaal snel gegaan. We gaan deze technologie nu ook klaarzetten voor praktijkondersteuners, doktersassistentes, psychologen, ziekenhuizen. Ook zij willen minder routinematig werk, verlichting van logistieke processen voor verslaglegging en verantwoording. Daar gaan ook geen banen door verloren."

Taal herkennen

Dankzij subsidie van het Fonds Achterstandswijken Rotterdam kon Timmers zich bij het ontwikkelen van de technologie ook richten op spraak met patiënten, veelal migranten, die de Nederlandse taal niet of onvoldoende beheersen.

Timmers: "Het waarborgen van diversiteit en inclusiviteit van de spraakherkenning vonden we erg belangrijk. Het systeem is door studenten getest in buurthuizen met mensen die de Nederlandse taal aan het leren zijn. Zo lukte het om het model te laten aansluiten op een lager taalniveau en kan het live, dus tijdens het gesprek, vertalen naar Engels, Arabisch, Oekraïens. Omdat dokters in Friesland ernaar vragen, werken we nu aan spraakherkenning in het Fries."

Niet slimmer

AI mag dan een handige technologie zijn, bijvoorbeeld ter ondersteuning bij het maken van behandelplannen, het roept ook ethische vragen op. Vragen over wat we acceptabel vinden, over het beschermen van patiëntendata, en wie verantwoordelijk is als er iets fout gaat. "Terecht dat de samenleving de ethische kant van medische AI-tools kritisch blijft volgen", reageert Timmers. "Zelf slaan wij de data van onze spraakherkenning niet op om ermee te trainen. Ons model wordt dus niet slimmer van jouw data. Daarmee voorkomen we vraagstukken rond privacy.

Waarom we met onze spraakherkenning onafhankelijk werken van ontwikkelaars als Google of Microsoft? Zij garanderen wel de privacy van datastromen, maar de afhankelijkheid van bedrijven die aan Amerikaanse wetgeving moeten voldoen blijft toch een risico. Gezondheidsdata kunnen beter gereguleerd in Europese handen blijven."

Zorg herontwerpen

"Nederland moet AI bouwen voor onze burgers", benadrukt Timmers, "desnoods binnen EU-verband. De AI-race in de zorg mogen we niet van Amerika verliezen. Daar heeft oud-topman Draghi van de Europese Centrale Bank al voor gewaarschuwd. Onze eigen getrainde AI-modellen zijn inmiddels nauwkeuriger, sneller én zuiniger dan buitenlandse systemen. AI vreet namelijk veel energie. Dat is niet duurzaam, want het draagt bij aan klimaatopwarming. Tegelijkertijd kunnen we met AI wel zorgprocessen herontwerpen en efficiënter maken in plaats van pleisters blijven plakken. Gezien de personele tekorten en de vergrijzingsgolf die eraan komt, is de zorg zónder de implementatie van AI niet langer houdbaar. Maar praten over AI is ook een industrie geworden. Mijn aanbeveling: laten we het gewoon doen. Ik sluit ook niet uit dat administratieve lastenverlichting met spraaktechnologie kan zorgen voor minder voortijdige uitstroom van huisartsen die hun werk te zwaar vinden." |